

**ПРЕПОРЪКИ
НА АСОЦИАЦИЯ НА ИНДУСТРИАЛНИЯ КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ
КЪМ
ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА 2026 Г.**

На прага на въвеждането на еврото и в условията на липса на обществен дебат относно бюджетния цикъл за 2026 г. в България се проявяват признаци на политическа нестабилност и нарастващи макроикономически рискове. Блокажът в управляващото мнозинство, предупрежденията за възможни предсрочни избори и видимият дефицит на доверие между институциите създават допълнителна несигурност. Паралелно с това инфлационният натиск остава осезаем, а изпълнението на бюджета за 2025 г. показва ускорено натрупване на дефицит, движен главно от ръст на текущите разходи за персонал, издръжка и социалноосигурителни плащания. В такава среда държавният бюджет за 2026 г. е не просто финансов план на държавата, а ключов инструмент за икономически растеж, за защита на уязвимите и за възстановяване на доверието в институциите от страна на инвеститорите и обществото.

Целта на настоящия документ е да предложи прагматичен пакет от мерки за финансиране на реформи и политики, който съчетава фискална дисциплина и стимулиране на икономически растеж. Стремeжът е към фиксиране на ясна тенденция за публичните финанси: спад на дефицита под 3% още през 2026 г., ограничаване на растежа на държавния дълг и ускоряване на инвестициите — особено тези с висока добавена стойност и европейско съфинансиране.

Осъзнаваме, че подобна рамка изисква политическа воля и устойчив обществен консенсус и затова препоръките са замислени като база за договореност между правителство, народно събрание и социални партньори, която да бъде обвързана с ясен график и измерими индикатори за изпълнение.

АИКБ предупреждава, че ако държавният бюджет продължава да финансира трайно растящи текущи разходи с дефицит и дълг, без реформи и дисциплина, то крахът на публичните финанси е неизбежен. От друга страна - в България съществува конкурентната данъчна система, която е фокусирана върху събираемост и ефективност и която е класирана по 5-то място в класация на данъчните системи на 32 европейски държави (32-ро място - Италия, 31-во място - Франция). За да се избегне хаосът от политическа нестабилност и рисковете от фискална криза и процедура по свръхдефицит, препоръчваме няколко категорични мерки и политики за Бюджет 2026.

В базовия макроикономически сценарий за 2026 г. очакваме умереният ръст на външното потребление и по-доброто усвояване на европейските средства да подкрепят реален икономически растеж от 2,5 до 3%, с фокус върху инвестициите и износа, при инфлация 3–4% и

безработица 4,0–4,5%. За да бъдат елиминирани вторичните инфлационни ефекти, настояваме за замразяване на бюджетните заплати и минималната работна заплата.

Фискалната цел на Бюджет 2026 трябва да бъде бюджетен дефицит по-нисък или равен на 2,9%, с ясна цел за консолидация и постигане на стойност на бюджетния дефицит под 2 % през 2027 г., в същото време в приходите и разходите на бюджета трябва да бъдат планирани реалистично и да бъдат предвидени фискални буфери за автоматично съкращаване на неприоритетни разходи при изоставане на приходите или европейските плащания.

АИКБ смята, че консолидацията на бюджетния дефицит минава през недопускане на ръст на общия фонд „Работна заплата“ в публичната администрация (с възможност за вътрешно преразпределение и обвързване с резултати), таргетиране социални плащания, приоритизиране на капиталовите разходи и повишаване на приходите чрез по-висока събираемост, без увеличение на данъчно-осигурителните ставки. Необходимо е намаляване на динамиката на растеж на държавния дълг и стабилизирането му под 30% от БВП, както и стремеж към тенденция към относителното му редуциране през следващите години, подкрепено от положително бюджетно салдо и икономически растеж. Сметките показват, че при 3% очакван ръст на БВП, за да се запази съотношението дълг/БВП на 25%, трябва бюджетният дефицит да не надвишава 0,75% от БВП. Алтернативно - ако искаме съотношението от 25% да се запази при 3% бюджетен дефицит, трябва икономиката да нарасне с 12%, което на практика е невъзможно. Това доказва, че бюджетната консолидация е безалтернативна за избягване на дългова спирала.

Препоръчваме също така поддържане на достатъчен ликвиден буфер във фискалния резерв за финансиране на временни дисбаланси в публичните финанси.

АИКБ настоява да не се променя данъчната система, защото тя е ефективна, балансирана, конкурентна и неутрална, и именно това ни дава стратегическо предимство пред конкурентите ни за привличане на инвестиции. Ефективна е, защото събира устойчиви приходи с ниски разходи за администриране и събиране. Балансирана е с разумно съотношение между преки и косвени данъци, осигуряващо предвидим бюджетен поток. Конкурентна е с едни от най-ниските ставки в Европа, привличайки инвестиции, ускоряващи икономическия растеж. Неутрална е, тъй като има относително широка данъчна основа, без разточителни данъчни облекчения и изключения, която я прави и лесна за приложение, като поощрява инвестициите и заетостта. Всичко това ни поставя на 5-то място сред 32 европейски държави в индекса на Tax Foundation (Scorecard 2024/2025).

Повишаването на данъчно-осигурителни ставки не гарантира повече приходи, а ще свие располагаемия доход и инвестициите, ще забави растежа и в крайна сметка – самите бюджетни приходи. ОИСР подчертава, че корпоративните данъци са най-вредни за растежа, следвани от подоходните, а имотните са най-малко вредни. IMF за България (септември 2025 г.) препоръчва неекспанзионна позиция, събираемост и разширяване на базата, преди обсъждане на повишаването на ставките.

АИКБ препоръчва да се ускори работата по Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) и кохезионните програми, финансирани от ЕС, като основен източник на публични инвестиции и мултипликатор на частни вложения. Ускорената реализация на инвестициите, финансирани с европейски средства, ще повиши номиналния БВП, ще активира ДДС по веригите на доставки, ще увеличи облагаемите печалби и заетостта и така ще подкрепи

приходната част без допълнителна данъчна тежест – в пълно съзвучие с принципа „повече събираемост и ефективност, не по-високи ставки“.

АИКБ смята, че публичните предприятия трябва да са по-ефективни и да осигуряват предсказуем паричен поток към бюджета, без това да ги лишава от финансови средства за модернизация. Препоръчваме въвеждането на стандарта на ОИСР за добро корпоративно управление в държавните предприятия като професионални и независими бордове, конкурсен подбор, подкрепен с договори за резултати, публикуване на тримесечни отчети, така че пазарът и обществото да виждат реалната ефективност на публичните предприятия. Така държавният сектор ще започне да работи по правилата на доброто корпоративно управление и да подкрепя фиска по устойчив начин.

За да се избегне фискална криза, АИКБ настоява за строга фискална дисциплина през 2026 г. За постигането на това са необходими спешни структурни реформи. Фокусът трябва да е върху ефективността на бюджетните разходи, приоритизиране на реформи, които намаляват ненужните харчове и подкрепят икономическия растеж, а не просто механичното съкращаване на разходи.

Важна стъпка към фискална стабилност е въвеждането на задължителни годишни прегледи на разходите по функции. Препоръчваме ежегодно всяко министерство и ведомство да представя план за икономии от поне 5% от текущите разходи за издръжка.

Основен проблем на разходите за възнаграждения в публичния сектор е автоматичната връзка между заплатите в някои бюджетни структури и средната работна заплата в страната. Тези формули водят до инерционен ръст, несвързан с продуктивност или бюджетен капацитет. Тази връзка е необходимо да се премахне и да се премине към заплащане за постигнати резултати с диференцирани скали и измерими показатели. Целта пред Бюджет 2026 трябва да бъде общият фонд „Работна заплата“ в публичната администрация да не нараства спрямо 2025 г. в номинално изражение, като според резултатите се допуска вътрешно преразпределение на средства между отделните администрации.

АИКБ смята, че оптимизацията на държавната администрация следва да е диференцирана, като трябва да се извършат съкращения в публични институции, където има значителни резерви (вкл. трайно незаети щатни бройки), а при необходимост в други звена с висока натовареност дори да се предвиди увеличаване на числеността на персонала. Нетната цел трябва да бъде намаляване на общия административен щат с минимум 5% през 2026 г. и още 5% през 2027 г. Функционален одит трябва да идентифицира дублиращи структури в държавния апарат, а вътрешни дейности като счетоводство, човешки ресурси и ИТ в министерствата и ведомствата трябва да се централизират. Ускорената дигитализация, е-правителство и е-услуги ще ускорят работата на администрацията и ще спестят средства на държавния бюджет.

АИКБ отново предлага държавните служители да започнат да заплащат осигуровки за сметка на служителя при запазване на размера на получаваното нетно възнаграждение, а тримесечните и шестмесечните практики на допълнително материално стимулиране на служителите да бъдат премахнати и заменени от годишен бонус за постигнати резултати и изпълнени цели. Максималната стойност на разходите за издръжка през 2026 г. трябва да остане ограничена до номиналния ѝ размер за 2025 г.

В сектора на сигурността е необходима сериозна оптимизация на разходите. Според нас спешната реформа на системата включва поэтапно освобождаване на заетите пенсионери, а

първа категория труд да се запази само за служители в МВР на терен, като целият административен персонал да премине към трета категория персонал. Дигитализацията на процесите ще повиши оперативността и контрола.

АИКБ предлага бюджетът на съдебната власт (вкл. прокуратурата) за 2026 г. да остане на номиналното ниво от 2025 г. Механично допълнително финансиране да не се допуска, а само след реализирани реформи и постигнати резултати по публични индикатори.

В пенсионната система е необходимо възстановяване на справедливостта, която рязко ерозира през последните години и саниране на връзката на размера на пенсията с осигурителния принос на осигуреното лице. Категорията "минимална пенсия" трябва да бъде премахната, а размерът на пенсиите да се определя изцяло според осигурителен принос на лицата. За пенсионерите, получаващи доходи под линията на бедност, трябва да се предвиди целева социална помощ след доховен и имуществен тест. Това ще възстанови справедливостта на пенсионната система и ще ограничи ръста на пенсионните разходи, без да оставя уязвимите пенсионери без подкрепа. Осъвременяване на пенсиите на 1 юли 2026 г. предлагаме да се извърши само с натрупаната инфлацията, което ще запази покупателната способност на пенсиите.

АИКБ настоява минималната работна заплата да остане непроменена през 2026 г., докато не се приеме обективен механизъм, съобразен с европейската директива. Това ще прекъсне автоматичната спирала заплати - инфлация и ще върне социалните партньори към съдържателни преговори за изработване на механизъм за определяне на МРЗ. Препоръчваме запазване на размера на максималния осигурителен доход.

В същото време е необходимо да се премахнат изкривяванията на трудовия пазар. Първите два дни болничен за сметка на работодателя трябва да преминават изцяло към НОИ. Задължителните "класове за прослужено време" в частния сектор да се премахват и да останат като възможност за вътрешнофирмена политика. Да се премахне "отпускът за отпуск", като не се начислява платен годишен отпуск за периодите на майчинство.

АИКБ е убедена, че в средното образование трябва да бъде въведена задължителната държавна матура по математика. Тази мярка ще повиши качеството на средното образование. Предлагаме план-приемът във висшите училища да се съкрати и реструктурира според потребностите на икономиката и обществото, като се запази размерът на финансирането на висшето образование, а икономисаните финансови средства да бъдат насочени към повишаване на качеството на обучението на студентите. Промяната на принципа „парите следват ученика/студента“ на "парите следват резултата" с целеви стипендии и дуално обучение ще подобри качеството на обучението и съответствието с нуждите на пазара на труда.

В здравеопазването е необходима структурна реформа, включваща реструктуриране на разходите към повече превенция и скрининг на заболяванията за сметка на болничната помощ и лекарствата, а пълната дигитализация с е-досиета, е-рецепти и единен пациентски идентификатор ще премахне хартиения хаос в системата. Новата Национална здравна карта и заплащането по дейност и качество с контрол върху свръххоспитализациите ще донесат допълнителни спестявания в здравната система.

На местно ниво определянето на размера на таксата за битови отпадъци спешно трябва премине към въвеждане на принципа "замърсителят плаща" – определяне на таксата в зависимост от реалното количество на отпадъците, а не по данъчна оценка на имотите. Това ще стимулира рециклирането и ще намали разходите за депониране на отпадъци.

В Бюджет 2026 трябва да се предвидят средства за финансиране на автоматичен механизъм за компенсиране на небитовите потребители при значителен ръст на цените на електроенергията над средноевропейските цени. Механизмът е временен и бюджетно неутрален, с автоматично активиране. Това ще запази конкурентоспособността на българските предприятия.

С цел намаляване на административната тежест за бизнеса предлагаме едногодишно отлагане на корпоративното отчитане за устойчивост (CSRD) и на задължението за подаване на стандартния одитен файл (SAF-T) с цел плавно въвеждане без значителни софтуерните интеграции и шокови разходи за МСП.

Предложените реформи са в съответствие с препоръките на МВФ, ОИСР, Световната банка и Европейската комисия. Те ще доведат до структурно подобрене на първичното салдо от поне един процентен пункт и ще подкрепят икономическия растеж без повишаване на данъци. Допълнителни инструменти като публично-частни партньорства, автоматични спиращки при изоставане на приходите и ускоряване на инвестирането на европейските фондове ще засилят ефекта. Фокусът е ясен – ефективност, отчетност и реформи с измерим резултат.